

FINANSTIDNINGEN

TISDAG 31 JULI 2001

Stammens moral

DN-S CHEFREDAKTÖR HANS BERGSTRÖM kunde en gång se en ledare för ett enda stort fusionerat borgerligt parti i Alf Svensson. Det verkar Bergström förvånad över nu. Det är fler som är förvånade. För Bergström verkar ju inte ens kunna se en människa i ett embryo eller ett foster. Nä, de är "cellklumpar".

Ska man använda stamceller från aborterade foster eller embryon för medicinska syften? Ett kristdemokratiskt utspel skulle ha kunnat starta en av sommarens intressantaste debatter. Skulle ha kunnat. Men det urartade så gott som omedelbart. Så kallat liberala tidningar samlade ihop en lynchmob. I bakgrunden svävar abortfrågan som ett osligt spöke. För om det inte är försvarbart att använda aborterade foster som medicinskt arbetsmaterial, så kanske det inte är försvarbart att abortera dem? Hemska tanke. Så det oförsvarliga måste till varje pris försvaras, eftersom det är en kollektiv sanning att fria aborter är det högsta goda i varje läge.

"SÅ LÄTER EN SVENSK FUNDAMENTALIST", skrev Göteborgs-Posten på ledarplats om den debattartikel av riksdagsledamoten Per Landgren (kd) som satte i gång debatten om stamceller.

Nä, så låter inte alls en svensk fundamentalist. En svensk fundamentalist säger saker som att "fostret är en del av kvinnans kropp", talar om att foster inte är "överlevnadsduliga", försvarar barnens rätt att dö för att slippa födas oönskade och ser det som ett problem att allt tidigare födda kan räddas. Är det verkligen lönt att sätta in stora resurser för att rädda små liv som kanske ändå inte blir "fullvärdiga", eftersom den för tidiga födseln kan ge en del permanenta skador? Och så är det ju politiskt opraktiskt också. En svensk fundamentalist säger samma saker som de liberala ledarsidorna.

I varje annat sammanhang skulle argument som de ovanstående framkalla rodnad – av harm eller blygsel. Men av någon anledning inte i detta. De får ofta stå oemotsagda.

Relativism och självutnämnd rationalism får ersätta moralen. För att återgå till Göteborgs-Postens ledare: "Exakt när embryot eller fostret ska anses ha rättigheter är en fråga för en rationell diskussion."

DEN "RATIONELLA DISKUSSIONEN" kan sammanfattas ungefär som: Är det inte effektivt och bra att kunna använda stamceller för att bota Parkinsonsjuka? Va? Vill ni hindra dem från att bli friska? Va? VA?

Fostren reduceras först till något som ännu inte är en människa och sedan till en liten variabel i en nyttokalkyl. Vad ska man annars ha dem till? Det är ju sopor. Föremål för återanvändning.

Etiken finns inte. Den är en icke-fråga. Mobben är oförmögen att ta in moraliska överväganden kan sätta gränser för vad som är lämpligt, även om syftet är gott.

EN GÅNG I TIDEN, då det fortfarande var vanligt att föräldrar föll in i en reaktionärt auktoritär roll, hände det att de kände skam. Det här var innan vi förstod hur irrationellt ett sådant beteende är. Det implicerade något slags föräldransvar: ett osunt herre-slav-förhållande, alltså.

Det var innan vi fick klart för oss hur viktigt det är med tillit. På den tiden uppfattade man inte den cynism som kommer till uttryck när en förälder inte villkorslöst tror på sitt barns varje betydande om skuld.

Det var också innan vi lärt oss

hur mycket rättare det är att leva ett fördomsfritt publikt liv istället för ett hämmat privat liv.

Den 20-åring som i förra veckan dömdes till fängelse för anstiftan vid kravallerna i Göteborg använde sin telefon till rätts samtal och SMS-meddelanden på kravalldagen. En del av trafiken kom från en kommunikationscentral som militanta aktivister upprättat. Ett meddelande från 20-åringen lød "Folk förbereder sig på att försvara sig inne på Hvitfeldtska. Polisen är för få. Alla hit för att hjälpa sina kamrater! Sprid vidare!".

Förr i tiden hade hans föräldrar kanske inte trott på förklaringen att det bara rörde sig om kamratliga inbjudningar till lunch.

Möjligen hade de till och med skämts.

Så skönt då – på Expressens debattsida i förra veckan – att se hur mycket sundare moderna föräldrar är. Att de har mod att peka ut de verkligt skyldiga: medierna, Säpo och tingsrätten i Göteborg, som genom sin komplott är ansvariga för att deras son och hans kamrater nu riskerar att få en "hatisk inställning till samhället".

Farfar och farmor skämdes i tysthet. Vi vet att stoltsra med vår skamlöshet i kvällspressen.

JOHAN HAKELIUS

johan.hakelius@fti.se 08-562 086 11

Red Bull

Vart tog den oflummiga vänstern vägen?

SIGNERAT

Dagens vänster är inte självklar. Kravlöshet och skamlöst sex med skalbaggar var inte den givna följden av -68.

"Hemmet töms både på funktioner och personer. Vården om barnen övergår i statens regi genom införande av dagis, fritids och nattis och nu senast genom utbyggnaden av den obligatoriska skolan, SLA-skolan. Kvinnan förmanligas och mannen förkvinligas – och det uppstår ett slags könslös, endimensionell människa."

Nej, detta är inte ett citat ur det senaste numret av tidskriften Salt. Passagen kommer ur boken Matens roller, en stridskrift mot kapitalismen utgiven på vänsterförlaget Korpen 1980. Författare är en okänd vänsterman, troligen akademiker, vid namn Sten Andersson. Det är en underhållande skrift, yvig, reaktionär, kreativ och babblig och full med uppspennande intressanta och lätt vansinniga tolkningar och övertolkningar av vårt förhållande till just mat, men även en hel del annat. Och den är som sagt vänster – och för en hård retorik mot kapitalism, slit- och slängmentaliteten och globaliseringen.

DETTA ANGREPP PÅ SAMTIDEN är ett exempel på en form av upphöjd och konservativ kulturkritik från vänster som knappast existerar längre – och det visar att vänstern ännu för tjugo år sedan var flera olika "vänstrar", och att den rymde en på många sätt mycket konservativ kritik av en ytlig och problematisk tid.

En bok som Matens roller visar att det inte var självklart att vi skulle få den vänster vi fått, nämligen en som hyllar det som den reaktionära vänstern så sent som 1980 var starkt kritisk mot. Dagens tongivande vänster skriver hyllningsartiklar till en tidskrift som Zon, vars senaste nummer handlar om en manlig officer i flygvapnet som klär ut sig till kvinna, betydelsen av att Star Treks persongalleri utökas med några bögar och om rätten att få bli upphetsad av och ha sex med ballonger och skalbaggar utan att betraktas som konstig. Queer-

Pride and prejudice.

forskningen hyllas av alla nya och moderna vänsterentusiaster och målet är att upplösa könet, som är den grund vi bygger familjer och den djupt reaktionära idén om mamma, pappa, barn på.

Det fanns, skulle man förenklat kunna säga, tre vänstertendenser 1968. Det fanns den haschrökande, grönvågen- och Hoola-bandoolabandiggande flumvännstern som mest ville ha kul och som utifrån i grunden anarkistiska ståndpunkter talade om frigörelse och kosmiska medvetandeförändringar. Det fanns en allvarlig testuggande stalinistvänster som ville genomföra revolution och i väntan på den avvisade dekadent "borgerlig" konst och sentimentalitet till förmån för disciplin och trohet mot partiet. Men sedan fanns också den ofta reaktionära och alltid elitistiska vänster som kunde låta som den ovan citerade Sten Andersson och som avvisade förlackad masskultur i förhoppningen att en annan kultur var möjlig.

DET ÄR FLUMVÄNSTERNs ideal som har smugit sig in i dagens moderna vänster. Man ska inte ställa alltför höga krav i skolan. Gammeldags boklig bildning är skit. Det är lika bra med Britney Spears som med Shakespeare. Betyg, examen och plugg är förtryck. Idealen är ett kravlös tillstånd utan några bestämda ramar där inga relationer är alltför långvariga eller krävande. Den auktoritära vänstern trodde på disciplin, inte för mycket utsvävningar, och åsiktsförtryck – och finns något

kvar av denna, är det väl just vänsterns intolerans mot avvikande åsikter.

DAGENS TONGIVANDE vänsteråsikter är inte självklara. Det fanns fler möjliga vägar 68-vågens idéer kunde ta. I den gamla konservativa vänsterns kulturkritik finns en analys som kan vara pratsjuk och svartsynt och överdrivet förtjust i de egna pessimistiska fantasierna, men som faktiskt också bitvis var tänkvärd. Denna kritik visar en annan väg, och den accepterar inte viljelöst samtidens alla nycker. Och den känns rent av rätt fräsch. I alla fall i jämförelse med queerteoriernas tröttsamma målsättning att bryta ner alla föreställningar om manligt, kvinnligt, kärnfamilj och heterosexualitet. Och i jämförelse med Pridefestivalen som börjar i morgon och vars karnevalståg genom stan kommer att innehålla alla som är måna om att visa upp att de tycker rätt.

MARIE SÖDERQVIST

marie.soderqvist@unitedminds.se 08-562 086 00

Samhällsanalytiker på United Minds.

FINANSTIDNINGEN

INGÅR I MODERN TIMES GROUP

LÄSARSERVICE DYGNET RUNT

Utleblivna tidning, adressändring mm. 08 562 087 00
Prenumerationer 08 562 620 35
Fax 08 562 087 92
E-post dist@fti.se

VÄREL

08 562 086 00

FAK

08 562 087 90

POSTADRESS

Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS

Kungsgatan 18, 4 tr

REDAKTIONEN

Nyhetschelen 073-699 26 00
redaktion@fti.se
E-post 08 562 087 93
Fax

ANNONSER

Telefon 08 562 087 10
Fax 08 562 087 91

CHEFREDAKTÖR/ ANSVARIG UTGIVARE

Per Lundsjö 08 562 086 00

CHEFREDAKTÖR/ OPINION OCH KULTUR

Johan Hakelius 08 562 086 11

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Michael Porseryd 08 562 086 00

UTGIVARE

Finanstidningen AB, ett företag

i Modern Times Group, MTR AB

PRENUMERATIONSPRIS

Helår 2 538 kr (inkl. moms 2 690 kr)

Halvår 1 421 kr (inkl. moms 1 506 kr)

Kvartal 774 kr (inkl. moms 820)

Månad 259 kr (inkl. moms 275)

Postgiro: 92 03 03-5

Bankgiro: 5470-1016

WEBSIDA OCH TEXTARKIV

Finanstidningen finns tillgänglig

på www.fti.se. Förbehåll mot

elektronisk lagring och pub-

licering måste göras av

skribenten. Detta

medges normalt

inte. För obe-

ställt material

ansvaras ej.

Finanstidningen är tecknad
192 000 LÄSARE

FINANSTIDNINGEN
ISSN 1108-862X
VLT PRESS AB
VÅRSTREK 2001